

CÀPSULA: UNA MIRADA A LA PRESÓ DES DE L'EDUCACIÓ SOCIAL

DIA I HORA: Dijous, 27 de maig, a les 18.00 h

ESPAI: Plataforma virtual del CEESC.

PONENTS: **Míriam Alfaro**, educadora social i terapeuta Gestalt, impulsora del taller i vídeo **CREARTE**, **Cèlia Avila Bonastra**, educadora social al Centre Penitenciari Quatre Camins, i **Martín Mimbrenas**, ex-pres i ara col·laborador d'AUPA'M.

CONDUEIX L'ACTIVITAT: Juanje Guerrero, educador social. Membre dels Sèniors del CEESC.

RELATORA: María Vázquez

En aquesta Càpsula, organitzada i dinamitzada pel grup i projecte Sèniors del CEESC, a través de la visualització inicial de *CREARTE: reescribiendo masculinidades*, vídeo presentat al RetinES 2020, que mostra els resultats d'un taller realitzat amb homes residents a Can Brians 2, vam descobrir a poc a poc la vida a la presó, a través dels ulls i les reflexions de professionals de l'Educació Social, sense deixar de banda el funcionament d'aquests centres i les seves característiques, ni el treball i el paper de les educadores i els educadors socials. Ho vam fer, sempre, des de vivències personals i professionals pròpies d'educadores i educadors socials.

Contextualitzar l'àmbit penitenciari és important per apropar-nos-hi i entendre què és una presó.

IDEES CLAU:

educació social dins les presons; vinculació amb l'intern; acompanyament; confiança

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- “La meva experiència respecte l'educador sempre ha estat positiva, podia comptar amb ell per a qualsevol dubte, el sentia una figura propera”. *Martín Mimbrenas*.
- “Al mòdul on joestic cada professional té la seva funció molt clara i, si tothom compleix, la situació tira endavant. Funcionem en equip, els casos es treuen endavant si tothom col·labora”. *Cèlia Avila*.
- “La figura de l'educador és reconeguda dins les presons. Crec que és un dels àmbits on l'educador social ha entrat amb força, i és ben reconegut. L'experiència que els educadors tenen a les presons és llarga ja que ja porten molts anys. El coneixement dels educadors és apreciat per tots”. *Juanje Guerrero*.
- “L'educador t'ensenya un nou comportament per després incorporar-lo i portar-lo a l'exterior, a la vida fora la presó. També em va ajudar a buscar feina, a resocialitzar. Gràcies als educadors, perquè es vinculen més a tu, és la figura més empàtica i més propera. *Martín Mimbrenas*.”

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

La Míriam Alfaro, autora del vídeo *CREARTE: reescribiendo masculinidades*, inicia la xerrada i ens explica que la idea del projecte va néixer arran de les entrevistes amb els usuaris de la presó que ella portava, on es detectaven necessitats que tenien davant les relacions de parella, en tinguessin o no, i on es revelaven trets masculistes i conductes infantils. Això els provocava molt patiment i angoixa, fet pel qual la Míriam, educadora i terapeuta, va decidir fer un grup on tractar temes de creixement personal, principalment enfocat cap a les relacions de parella. D'aquesta manera, va considerar que era un bon tema per portar al concurs de Retines, i una boníssima oportunitat de mostrar una altra cara del que passa a la presó. Van dissenyar el projecte i van poder fer algunes sessions, però a causa de la pandèmia i altres temes burocràtics, no van poder fer tantes com havien programat. Tot i així, finalment van poder fer el vídeo.

En Juanje Guerreo, voluntari de la presó, continua la xerrada fent una sèrie de preguntes a en Martín Mimbres, ex-pres i actual col·laborador d'AUPA'M.

Quina és la teva experiència amb els educadors?

En Martín respon que per a ell l'educador sempre ha estat la figura més propera, molt més que el psicòleg o el criminòleg. L'educador t'ensenyava un nou comportament per després incorporar-lo i portar-lo a l'exterior, a la vida fora la presó. L'educador també em va ajudar a buscar feina, a resocialitzar. Gràcies als educadors, perquè es vinculaven més a tu, és la figura més empàtica i més propera.

Continua la Cèlia Avila i ens explica que la feina de l'educador es podria dividir en tres àrees: atenció especialitzada, atenció grupal, i la part més institucional, burocràtica. L'educador social fa la funció principal de tutor de l'intern, i és la persona que "ho sap tot" d'aquest. Té una atenció quasi diària, i l'orienta vers les activitats que hi ha al centre que pot fer (cursos, tallers...), i veu si les fa o no, i si no, li fa veure els motius; en controla l'evolució.

La intervenció de l'educador pot ser molt variada en funció del mòdul. Per exemple, hi ha diferents programes d'intervenció grupal, com són els tallers socioeducatius: *Educació afectiva-sexual; Educació per la salut; Sexe i gènere; Consum de drogues; i Educació emocional*, etc. Com a intervencions terapèutiques ara tenen cinc: *Creu en el canvi; Para i pensa; Gestionant el meus sentiments; El nou jo; i Preparant per a la vida en llibertat*. I com a tallers específics: *Delictes sexuals, Toxicomanies, etc.*

En Pep Guasch llança la següent reflexió a la Míriam: "*entenc que normalment hi ha activitats més estables i regulades dins la presó, però si es ve de fora, sent un taller extern com el teu, és fàcil que les presons acceptin propostes com la teva?*"

La Míriam respon que és complicat fer propostes una mica noves, ja que el que es prioritza és la seguretat i, per exemple, poder moure de mòduls els interns exigeix molta burocràcia. Els espais per fer els tallers també són complicats de trobar, no es faciliten, ja que la prioritat és la seguretat davant les teràpies.

En Joan Rodríguez intervé des del públic i comenta que el paper de l'educador dins la presó és de dinamitzador, mediador i fomentador de la dinàmica pròpia de participació del centre.

Cada 2-3 anys els educadors són canviats de mòdul i, per tant, també canvien les relacions amb els interns. El paper de l'educador és molt important per la vinculació tan estreta amb la persona i amb les activitats i

tallers que realitza. El tipus de funcionariat, i com es vincula, també és molt important. A vegades les dinàmiques també depenen molt dels funcionaris.

CONCLUSIONS:

Les rígides normes i rutines que s'imposen a la presó fan d'aquest espai un lloc uniforme i homogeni, que dictamina i imposa tasques al subjecte, i l'encamina cap a recorreguts sense valors o ànima, així com l'obliga a realitzar accions despersonalitzades per ocupar aquell temps que, dins la presó, s'atura.

Aquesta visió tan severa, i tan lligada a la vigilància i el control, es contraposa radicalment a l'educació. No obstant això, hi ha professionals que superen aquestes barreres i entren amb força dins les presons, i ensenyen a l'intern i al funcionariat que és possible una altra forma de mirar i de relacionar-se entre ells, i generen vincle i confiança com a elements de base, i com a principal ingredient per ajudar la persona reclusa a convertir-se en una versió millor d'ella mateixa.

PER SABER-NE MÉS...

- [Vídeo de la Càpsula](#)
- [CREATE: reescribiendo masculinidades](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Maig 2021

Barcelona	Girona	Lleida	Camp de Tarragona	Terres de l'Ebre
Aragó, 141-143, 4a 08015 Barcelona 934 521 008 ceesc@ceesc.cat	Ibèria, 4 17005 Girona 972 249 276 girona@ceesc.cat	Rambla Ferran, 32 25007 Lleida 973 289 434 lleida@ceesc.cat	Pau Claris, 2 43005 Tarragona 977 104 081 tarragona@ceesc.cat	Ramon Berenguer IV, 11 43500 Tortosa 935 183 054 terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

